

Romano hangos

15 Kč

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 18 • ČÍSLO 13 • VYŠLO 6. ŘÍJNA 2016

zprávy

PROSTĚJOV – Lidé z Drozdovic, části Prostějova, mají dvory vydlážděny padesátkou židovských náhrobků ze zlikvidovaného hřbitova. Americká židovská nadace Kolel Damesek Eliezer jim nabídla, že jim kompletně zaplatí novou dlažbu. Majitelé však za náhrobky žádají navíc ještě 200 000 Kč. Náhrobní kameny pochází z židovského hřbitova, který nacisté za války zlikvidovali, jako arizovaný majetek je pak odkoupilo město Prostějov a později rozdalo či rozprodalo lidem v okolí. Ti museli vědět, že kameny pochází ze židovského hřbitova a že jde o arizovaný majetek. Přestože jim židovská nadace kompletně zaplatí nové vydláždění dvora, chtějí tito lidé ještě kompenzaci ve výši statisiců.

V Prostějově je dnes pohřbeno více než 2000 židovských obětí, občanů tohoto města. Před válkou zde bylo jedno z největších židovských ghett. Pokud budou náhrobky prohlášeny za kulturní památku, budou požívat zvláštní ochrany a nebude se na náhrobech moci chodit. Nehledě na neetické chování majitelů dvorků.

BRNOX/průvodce brněnským Bronxem

Cejl – část Brna, která byla v minulosti průmyslovým centrem města a domovem bohatých obchodníků. Ačkoliv leží pouze několik minut pěšky od centra města, nese dnes tato čtvrt' stopy sociálně vyloučené lokality. Turistické informační centrum města Brna je nyní partnerem projektu „BRNOX /průvodce brněnským Bronxem“. I díky tomuto projektu brněnské výtvarnice Kateřiny Šedé se nelichotivý pohled na Cejl v současné době mění.

Brněnská výtvarnice Kateřina Šedá tam už rok pracuje. Chodí po ulicích, mluví s lidmi, našla k nim cestu. Rozhodla se ukázat Cejl takový, jaký skutečně je. Nic neholdovala, jen zaznamenávala a přichystala průvodce, který ukáže ulice kolem Cejlu a Francouzské v jiném světle. „Černé město, jak se oblast někdy říká, je ve skutečnosti jedním z nejbarevnějších míst,“ říká Kateřina Šedá.

Průvodce Brnox je koncipován do deseti tras. Každá z tras obsahuje deset zastavení a jeden tip na výlet. Všechny 110 bodů je zpracováno na základě reálných zážitků. „Toto všechno se v Brnoxu opravdu stalo. I věci zdánlivě nepředstavitelné jsou tam celkem časté,“ poznamenává autorka průvodce.

Jednotlivá zastavení průvodce jsou podobně různorodá jako samotná oblast, kterou mapují. Jsou uvedena ve formě reportáže, rozhovoru, anekdoty, křížovky, kresby nebo fotografie. Vždy s ambicí zaznamenat danou věc nečekaně a z neobvyklého úhlu, často také vtipně.

Ke spolupráci na průvodci pozvala Kateřina Šedá novináře a spisovatele Aleše Palána, fotografa Martina Hlavicu a Adama Holu-



bovského, grafiku Kristinu Drinkovou, skupinu BaTeZoMiKiLu, bohemistku Lucii Faulerovou. Kniha vychází i díky spolupráci řady místních obyvatel a institucí.

Křest průvodce se bude konat 14. prosince 2016 v 17 hodin v Galerii TIC (Radnická 4, Brno). Putovní křest průvodce odstartuje následující den – 15. prosince od 17 hodin v Muzeu romské kultury (Bratislavská 67, Brno). „K průvodci již vyšla mapa s názvem BRNOX / mapa brněnského Bronxu s ukázkami jednotlivých tras, kterou Turistické informační centrum zařadilo do svého portfolia informačních tisko-

vin pro návštěvníky Brna,“ doplňuje ředitelka Turistického informačního centra města Brna Jana Janulíková.

Více informací naleznete na www.katerinaseda.cz

Popis tras průvodce:

BÍLÁ TRASA – náboženství, svatby, parte, proklínání, domy, kde straší, věštění z karet...

ŽLUTÁ TRASA – gurmánská: hospody, bary, recepty, vyhlášení kuchaři, jídla na obrazech...

ORANŽOVÁ TRASA – nákupní: zastavárny, kadeřnictví, sexshop, koupaliště...

RŮŽOVÁ TRASA – dětská: hřiště, školy a školky, hry, dětské sny a přání, hračky...

ČERVENÁ TRASA – historická
FIALOVÁ TRASA – holocaust
ZELENÁ TRASA – fauna a flora: potkani, vši, štenice, psi, umělé květiny, dvorky...

MODRÁ TRASA – kultura a sport: domácí výzdoba, výlohy, architektura, pohyb...

ŠEDÁ TRASA – vesnice ve městě
ČERNÁ TRASA – večer a noc: nonstopy, drogy, prostitutky, romantická vycházka...

Kateřina Šedá
foto: Martin Hlavica

z obsahu

Téma čísla:

SRNM jubluje
strana 2, 7

Pohlreich v Bronxu
fotoreportáž

strana 5

Rozhovor s tanečnicí
Petrou Pšenicovou
strana 6

Chad E. Wyatt: první fotografie mi zvěřejnili v „hangos“



Premiéra výstavy Roma rising/Romské obrození se odehrála v roce 2004 v Muzeu romské kultury v Brně. Prvním portrétem Chada Evanse Wyatta byl Karel Holomek, pak následovali další a další osobnosti. Výstava se pak přestěhovala z Muzea na Pražský hrad, pak putovala po Evropě a dnes, obohacená o další portréty ze zemí tzv. Visegrádské čtyřky (Maďarsko, Polsko, Slovensko, Česko), se vrátila zpět do naší země. Nedávno výstavu navštívil i Ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jiří Dienstbier, který je zároveň i předsedou Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, ve Sládečkově vlastivědném muzeu v Kladně. Při této příležitosti exkluzivně pro Romano hangos přinášíme rozhovor s autorem Roma rising.

Jak jste se dostal k focení romských osobností v Česku?

Jak se říká, jako slepý k houslím. Ukázal jsem tehdy svoje již hotové portréty paní Mileně Hübsmannové a zeptal jsem se, jestli to je dobrý nápad. Ona mi tehdy řekla, že to je super nápad a dala mi kontakty, jména. Podle těchto kontaktů jsem hledal další lidi, o nichž jsem vůbec nic nevěděl.

Často říkáváte, že Vaše fotografie jsou jiné než v médiích. Jsou publikovatelné nebo jsou čistě umělecké?

Ano, jsou publikovatelné. První noviny, které moje portréty publikovaly, byly noviny Romano hangos.

Pokračování na str. 2

zprávy

PŘEROV – Škodova ulice za hlavním nádražím uprostřed města je již více než deset let opuštěnou lokalitou plnou stavební suti, odpadu a naprosto zdevastovaných domů. Za primátora Jiřího Lajtocha město před devíti léty prodalo toto romské ghetto firmě jménem Bohemia Opera, která slibovala čtvrt' přestavět. Vzápětí zbankrotovala. O firmě si v době prodeje nikdo nic neověřoval, šlo o developerskou firmu podezřelé pověsti, což se záhy prokázalo a lokalita je dodnes vředem na tváři města. Bývalý primátor Jiří Lajtoch dnes už ovšem v zastupitelstvu není a za jiné činy byl později pravomocně odsouzen. V té době byl také senátorem za ČSSD.

Za prodej v roce 2007 město utržilo 1,5 milionu korun a dnes se snaží odkoupit místo zpět za cenu dvakrát větší ve výši 3,27 mil. Kč. Konečně snad ruiny z města zmizí. Tak hanebnou a zločinnou činnost členstva bývalé radnice v Přerově jen tak někde nezaznamenáme.

Náš redaktor Karel Holomek jménem Společenství Romů a jménem místní romské komunity v této věci jednal s celým osazenstvem vedení radnice již v roce 2009, upozorňoval na skandál, který směřoval do lokality romského ghetta, informoval v médiích místních i celostátních. Vše marné! Až nyní díky novému složení osazenstva radnice, která se nejdříve musela zbavit nekompetentního obsazení, se objevuje náznak řešení.

NEW YORK – Znamý finančník maďarského původu George Soros vložil 500 milionů dolarů (12 miliard Kč) do firem založených uprchlíky. Smyslem investice je nejen pomoci uprchlíkům, ale i společností, které je přijaly. Soros to oznámil na právě probíhajícím summitu Valného shromáždění OSN věnovaném migrační krizi. Je to poněkud překvapivé, protože již dříve Soros prohlásil, že se stahuje do ústraní. Jeho nová aktivita nasvědčuje, že předpokládá silné turbulence světové ekonomiky.

HAZLOV (Chebsko) – Firma Abydos zaměstnává 200 lidí, z toho 30 % jsou pracovníci z Mongolska a Rumunska. Tito lidé sem přišli z celými rodinami a našli tady zaměstnání i bydliště. Olga Kupec, která firmu vede, říká, že bez Rumunů by se neobešla a že jich momentálně může přijmout ještě 20 až 30. Nedokáže si bez cizinců představit další úspěšný rozvoj. Přijímání dalších pracovníků z řad tuzemských občanů nepředpokládá. Zdá se skutečně, že ti, kteří pracovat chtějí, práci již našli a ti, kteří pracovat nechťejí, nejsou použitelní. Firma zpracovává litinové odlitky součástek do automobilů značek Audi, Ford a Volkswagen.

BUDAPEŠŤ – V Maďarsku se 2. října uskutečnilo referendum o povinných kvótách pro přijímání uprchlíků. Referendum bude platné pouze v případě nadpoloviční účasti voličů. Proto jsou do kampaně vtahováni i maďarští Romové. Romský vajda Attila Lakatos a další představitel romské menšiny Félix Farkas vyzývají Romy, aby hlasovali proti kvótám, a tím i proti přijímání uprchlíků. Zdůvodňují to tak, že místní Romové jsou vzdělanostně i kvalifikačně na stejné úrovni jako potenciální migranti a že by zaměstnavatelé dávali přednost jim před Romy. Romové podléhají snadno strašení ze strany politiků a nedokáží si činit vlastní názory, stávají se tak vděčným a tvárným materiálem propagandy státního establishmentu... Maďarští Romové zapadají do tohoto neblahého obrazu dokonale.

BRNO – Iniciativou romské inteligence v tomto městě byl založen a registrován Nadační fond památníků obětí romského holocaustu. Jeho cílem je přispět ke spolupráci se státními a samosprávnými institucemi vlastním přispěním – i finančním a k lepší prezentaci a povědomí o romském holocaustu jako věci celé společnosti. V příštím čísle Romano hangos Vás budeme informovat o složení správní a dozorčí rady a bližších podrobnostech tohoto nadačního fondu.

Přání SRNM

Vinšinas tumenge but bacht zor andre tumari buti!
San drom kijo feder dživipen le Romenge.
San vudud, so našavel o kalo šišitno.
Tumen pes maren vaš romane čačipena.
O Del tumenge šigitinela buter berša!
O Roma tumenge paťan, mangel tumen.
Opre Roma!

Přejeme vám hodně štěstí a sílu ve vaší práci ve prospěch Romů.
Jste jako světlo v tunelu, v boji za lepší život Romů.
Bůh vám žehnej, Romové vám věří a fandí vám.
Vzhůru Romové!

Jan Horváth

Chcete přispívat na naše anketní stránky? Ozvěte se šéfredaktorovi na romanohangos@gmail.com

www.romea.cz
Informační portál o všem,
co se děje ve světě Romů

Společenství Romů na Moravě v bilanci čtvrtiny století

Hlavním motivem pro založení a registraci Společenství Romů na Moravě (dále jen SRNM) bylo vytvořit zde instituci, která by zastupovala Romy v obcích, kde se vyskytovali ve větším množství. Po roce začínajícího budování demokracie ve společnosti se již ukazovalo, že Romové takové zastoupení budou potřebovat a že se bez něj nebudou moci obejít. Bylo jen otázkou, zda se tak má dít na půdě politické romské strany, anebo na půdě nevládní organizace, jakožto součásti teprve se těžce tvořící občanské společnosti.

Ihned od počátku tu existovala Romská občanská iniciativa (ROI), která si během krátké doby dokázala vytvořit slušnou pověst a mnohé iniciativy, které tehdy prosazovala, pocházely z popředí jejího top týmu v čele s JUDr. Emilem Ščukou.

Postupem času se však pochopení funkce demokratického státu a činnosti menšin v něm projasňovala a ukazovala možné cesty při naplňování programu integrace Romů do společnosti. Ten měla na prvním místě ve svém programu i ROI i SRNM a další nevládní organizace Romů, které tehdy vznikaly jako na běžícím pásu, a většina z nich také brzy skončila. Dnes jsou v registracích ministerstva vnitra stovky a stovky takových organizací, které prokázaly jen jepičí život.

První otázkou v procesu romské emancipace bylo, zda vzestup



Romů se má dít na politické půdě nebo na půdě občanské.

Činnost na půdě politické byla vždy, a je i nyní, bojem o moc – o podíl na moci. Bylo by skvělé, kdyby ROI jako politická strana dokázala do parlamentu státu dostat své členy, kteří by tam prosazovali cestu romské integrace, ovšemže vždy a výhradně v zájmu nejen Romů, ale i celé společnosti. Tento trend není ani dosud současnou českou společností vnímán. ROI se podařilo jen v prvním volebním období dostat své lidi do tehdejší České národní rady a Federálního shromáždění. Se Slovenskou národní radou, kde byla tehdy též jedna Romka, to bylo celkem slušných jedenáct romských zastupitelů. Ten úspěch se však už nikdy nezopakoval. Ukazovalo se čím dál zřetelněji, že Romové mohou – a dokonce budou muset nahlázet svoji příležitost i jinde než na politické půdě.

Zdá se, že zakladatelé SRNM byli mezi prvními, kteří tento fakt po-

chopili a začali jít jinou cestou než vysloveně politickou. Taky proto, že ROI ve své iniciativě nevydržela a posléze skončila, bohužel. Další zastoupení Romů už bylo možné jen na kandidátních listinách jiných stran, a to nebyla věc snadná.

Tento poněkud rozvláčný úvod nám posloužil k pochopení, proč zákonitě musely vznikat nevládní organizace, mimo jiné i romské.

Ukazuje se, že tam, kde existuje zastoupení Romů v podobě fungující nevládní organizace, tam se v daném místě, obci i regionu objevuje méně problémů a je větší šance je řešit. To se u SRNM prokázalo v plné míře. V průběhu let docházelo k reorganizaci státních a samosprávných institucí, tak jak je vidíme dnes. Samospráva je tvořena obcemi a regiony (krají). Exekutiva je dána vládou a řízena a odpovědná na parlamentu se dvěma komorami: Poslaneckou sněmovnou a Senátem.

Z tohoto stavu vycházejme, ať už se nám líbí nebo ne.

Na závěr tohoto článku jen mohu konstatovat, že SRNM si činí ambice zastupovat zájmy Romů ve městě Brně, a dále v jihomoravském, olomouckém a severomoravském kraji. Jak se v této činnosti pohybuje a prezentuje, je jiné téma. V určitých oblastech si činí i ambice na celostátní úrovni. Snad při vši pokoře je možno říci, že to není úplně málo... **Karel Holomek**

Chad E. Wyatt: první fotografie mi zvěřejnili v „hangos“

Dokončení ze str. 1

Předal jsem tehdejšímu šéfredaktorovi celou sbírku fotografií a ten pak v každém vydání publikoval jednu fotografii. Pak moje fotografie byly také v časopisu Respekt, Týden a několika jiných. Byly publikovány i v jiných zemích, například v Německu, Maďarsku, Spojených státech, v Kanadě, na Slovensku, v Polsku a v mnoha dalších.

K čemu jsou Vaše fotografie dobré?

Dnes se ukazuje, že velmi důležitou roli moje fotografie sehrály v tom, že pomohly vytvořit komunitu. Zajímavé je také to, že to nebyl můj hlavní cíl na začátku cesty. Můj hlavní cíl byl ukázat médiím a majoritní společnosti, že mezi Romy jsou lidé, kteří dosáhli svých cílů nehlédě na to, že se museli poprat s předsudky a překonat obrovské množství překážek. Když jsem fotil Martu Hudečkovou, volala jí dcera, která byla v nemocnici, protože ji napadli „skini“. Trvalo dva roky, než se jí vrátil zrak. A to je ten tlak, pod kterým musejí Romové žít a jak jsem tento tlak tehdy vnímal. Tlak a hrozba byly a pravděpodobně jsou velmi konkrétní, fyzické a existenciální.

Některé obrázky jsou starší než 15 let, situace Romů tehdy a teď je jiná. Můžete reflektovat rozdíl, který pociťujete Vy?

Když jsme v roce 2004 ukazovali projekt v Muzeu romské kultury, tato tehdy nová myšlenka zaujala média. Byl jsem tázan zvědavými novináři v televizi, v novinách. Lidem se projekt líbil, viděli v tom něco nového a chtěli se mnou diskutovat. V tomto smyslu byl tento

projekt velkým úspěchem. Proto jsem se rozhodl, že s ním budu pokračovat v jiných zemích. Já jsem za celý svůj český projekt platil sám a začal jsem pro jiné státy získávat zdroje jinde, což se mi nepodařilo. Pak jsem se rozhodl, že tento projekt nechám být, a pokud někdo bude chtít, tak se to rozjede. Objevil se Miluš Balkovský z polské NZ Prom, který se ptal, jestli může ukázat české portréty ve Wroclavi. To jsme v roce 2007 zorganizovali. On řekl, že to, co chtějí, je Roma rising v Polsku. Já jsem na to řekl, že když jsem to sám nezvládl, tak proč to nezkusit společně s dalšími lidmi v Polsku. Pak z toho vzniklo PR na Slovensku a v Maďarsku. Předtím proběhla takzvaná světová ekonomická krize v roce 2008. I to přispělo k intenzitě Roma rising, neboť většina populistických pravicových politiků obviňovala z ekonomické krize Romy, jakožto problém společenský. Dnes se děje to stejné i v ČR. Rozdíl tedy žádný nepociťuji. Možná Romové jsou chytřejší, sebevědomější a silnější než tehdy. V to aspoň doufám.

Řekl jste před chvílí, že se Vám podařilo pomoci Roma rising vytvořit komunitu. Vědí o výstavě všichni Romové, které jste fotil?

Snažil jsem se oslovit všechny. Když se díváte na portréty na Roma rising, možná si uvědomíte, že to nejsou jen romské celebrity, koho stavím do hledáčku. Nehledám jen známé osobnosti, nefotím pouze střední třídu, ale lidi, kteří mají v životě nějaký cíl a dosáhli ho. To je také moje nejdůležitější zpráva pro majoritní společnost.

Jak se proměnila výstava od roku 2004?

Výstava má dnes dvě roviny. Původní Roma rising a Roma rising V4. Autor nedávno začal používat nový materiál, určitý druh plastu, pomocí kterého je možné vytvořit 3D svět. Trojrozměrné stolky jsou vytvořené jako země a označení jednotlivých osobností. Je to zároveň takový výukový materiál pro děti. Materiál je lehký, dá se s ním dobře pracovat, a výstava je tak nyní dobře mobilní a méně zranitelná.

Rozhovor vedl Sabir Agalarov

Chad Evans Wyatt

je portrétní fotograf, který se narodil v rodině hudebníků a vyrůstal v New Yorku a Paříži. Od roku 1976 působí v oblasti Washingtonu. Jeho profesní dráha zahrnuje portréty osobností ze světa umění, pěti prezidentů USA a nespočtu osobností ve veřejných funkcích. Jeho práce jsou součástí sbírek hudebních oddělení Smithsonian Institution, Kongresové knihovny a National Gallery of Art ve Washingtonu. Mezi lety 1993–2000 uskutečnil projekt „101 umělců České republiky“ – stejnojmenná fotografická kniha zvítězila na Pražském knižním veletrhu. Podobná publikace byla v roce 2005 vydána také k projektu Roma Rising.

Ministr Dienstbier navštívil výstavu Roma Rising

Ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jiří Dienstbier, který je zároveň i předsedou Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, navštívil výstavu Roma Rising/Romské obrození ve Sládečkově vlastivědném muzeu v Kladně.

Kvůli pracovnímu zaneprázdnění se nemohl zúčastnit přímo slavnostní vernisáže minulý týden, ale při nejbližší příležitosti si expozici zašel osobně prohlédnout. Výstava, která byla do kladenského muzea zapůjčena z Muzea romské kultury v Brně, předkládá portréty českých Romů, jimž se podařilo prosadit v majoritní společnosti. Je poctou jejich odvaze a odhodlání. Výstavu tvoří výběr z projektu amerického fotografa Chada Evanse Wyatta, který tvořil proti stereotypnímu mediálnímu a společenskému nazírání na Romy jako na problémové členy společnosti. Místo zobrazení asociálnosti či jinakosti představuje civilní černobílé portréty naplněné klidem a respektem Romů, kteří patří k úspěšné rostoucí střední třídě a dosáhli vzdělání a profesních úspěchů. Zaměřil se především na mediálně neznámé tváře Romů.

„Výstava se mi velmi líbila. Projekt Roma Rising je přínosný jak dovnitř do romské komunity, tak pro majoritní společnost, neboť při-



náší jiný pohled na romskou menšinu a její pověst, než je všeobecně rozšířený – mylný – názor většinové populace,“ uvedl po projití si expozice Jiří Dienstbier.

„Je dobře, že takováto výstava v Brně vznikla a že postupně putuje republikou. A je třeba poděkovat kladenskému muzeu za to, že se rozhodlo ji prezentovat široké veřejnosti,“ dodal na závěr Dienstbier. Výstava je pro veřejnost otevřena až do 27. 11. 2016. Chad Evans Wyatt je portrétní fotograf, který se narodil v rodině hudebníků a vyrůstal v New Yorku a Paříži. Od roku 1976

působí v oblasti Washingtonu. Jeho profesní dráha zahrnuje portréty osobností ze světa umění, pěti prezidentů USA a nespočtu osobností ve veřejných funkcích. Jeho práce jsou součástí sbírek hudebních oddělení Smithsonian Institution, Kongresové knihovny a National Gallery of Art ve Washingtonu. Mezi lety 1993–2000 uskutečnil projekt „101 umělců České republiky“ – stejnojmenná fotografická kniha zvítězila na Pražském knižním veletrhu. Podobná publikace byla v roce 2005 vydána také k projektu Roma Rising.

vlada.cz

Romové, volte Báru do senátu



Středostavovská aktivistka, překladaatelka a předsedkyně hnutí Žít Brno Barbora Antonová otvírá ve své předvolební kampani témata kolem stárnutí a umírání, která jsou mnohdy z české společnosti i odborných debat vytěšňována.

Jedním z jejích hlavních předvolebních témat je tedy důstojná smrt a péče o těžce nemocné a umírající osoby. „Jsem si vědoma toho, že jde o velmi složité téma, které má spoustu etických, odborných, sociálních i „prostě lidských“ hledisek. Ráda bych přispěla k tomu, aby lidé měli lepší možnost informovaně rozhodovat o konci svého života,“ říká Barbora Antonová, kandidátka na senátorku za TOP 09, Žít Brno a SZ. Upozorňuje zejména na situaci náhlého onemocnění s fatálními následky. Pro případ takové situace by každý měl mít možnost polorozhodovat o způsobech léč-

by, případně o tom, za jakých podmínek léčbu ukončit.

„Vyžaduje to samozřejmě celý komplex nástrojů, které u nás ještě nejsou příliš rozvinuté: rozšíření kvalitní paliativní péče (tišení bolesti a obtěžujících projevů vážných chorob) i do menších nemocnic, více prostoru pro praktické lékaře, kteří jsou nejdůležitější spojkou mezi systémem sociálních a zdravotních služeb, posílení služeb na rozhraní sociálního a zdravotního systému, jako je pečovatelská služba, osobní asistence, odlehčovací lůžka apod.“ vysvětluje Antonová. Zároveň upozorňuje na fakt, že v ČR máme špičkovou medicínu na světové úrovni, a tu je třeba, vzhledem ke stárnutí populace, propojit právě se sociálními službami.

Dalším velmi důležitým tématem jsou neformální pečovatelé, tedy lidé pečující o své blízké nejen na sklonku jejich života. Ti si za-

slouží kromě našeho respektu i faktickou (finanční, organizační, metodickou a psychologickou) podporu.

„Chci začít na tato témata upozorňovat – šířit osvětu, dostat do povědomí veřejnosti práci institucí, které se touto tematikou zabývají, propagovat práci lůžkových i domácích hospiců – a zároveň vytvořit takové podmínky, aby měly tyto služby dostatek kvalifikovaného personálu. A přesně o to se chci zasadit na půdě Senátu. Cesta vede přes podporu neziskovek a následné implementace osvědčených postupů do dalších institucí a navazování vzájemné spolupráce,“ dodává Antonová.

Barbora Antonová se těmto tématům věnuje dlouhodobě a je dobře obeznámena s fungováním institucí jako například Domácí hospic Tabita nebo nově vzniklá Unie pečujících.

Tisková zpráva TOP09

Dopis čtenáře

V novém čísle vašeho Romano hangos jste zveřejnili noticku o odškodňování romských obětí nacismu Německem.

Vždy, když se jedná o odškodnění, tak je potřeba uvádět data přesně. Obzvláště, když se uvádí částka. Částka je 2655 Euro, prozatím Německo vyhovělo deseti námi zaslaným žádostem. Další budou následovat. Oněch 10 není konečný počet. Podmínkou pro získání tohoto typu odškodnění je, aby žadatel byl držitelem osvědčení zák. č. 255/1946 Sb. Už teď pomáháme s vyřízením dalším žadatelům.

Výbor pro odškodnění romského holocaustu v ČR, z.s. je partnerem německé strany. A ne, že se o tuto kompenzaci zasloužilo několik romských organizací. O nikom nevím. Byl to náš spolek ve spolupráci s Ministerstvem zahraničí. Toť celé. Příště, až se budete o naší organizaci zmiňovat, tak prosím v přesných souvislostech. Jinak se o nás nezmiňujte vůbec. Říkám na rovinu, s novinama, kterým šéfuje Holomek, nechci nic mít.

Víte-li o Romovi, který je držitelem osvědčení, dejte mu vědět a ať se se mnou spojí.

Děkuji za pochopení.

Čeněk Růžička

Odpověď redakce

Zveřejňujeme text Čenka Růžičky, který zaslal naší redakci. Na posledním řádku uvádí určitou pomoc při odškodňování těch, kteří jsou nositeli osvědčení. Neupřesňuje kterého.

Nicméně tedy čtenáři mohou pomoci pana Růžičky využít. Čeněk Růžička má zřejmě na mysli osvědčení dle zákona č. 255/1946 Sb. Nezmiňuje se již o osvědčení z doby pozdější, tedy dle zákona 261/2001 Sb., který též nositelům tohoto osvědčení dává možnost uplatnit právo na odškodnění.

Tuto informaci dáváme čtenářům přesto, že pan Růžička nemá důvěru k novinám Romano hangos, kterým údajně šéfuje Holomek, což je nesmysl. Karel Holomek je momentálně řadovým redaktorem těchto novin, které vydává Společenství Romů na Moravě. Ředitelkou tohoto spolku je paní Bc. Jana Vejplachová. Pan Růžička se tohoto omylu dopouští často, ačkoliv mu již fakta byla vysvětlena.

Pan Růžička naši redakci vybízí, když něco píšeme, tak v přesných souvislostech. Souhlasíme, ale musí se toho držet i pan Růžička. Ve svém příspěvku se dopouští mnoha nepřesností a domnívá se, že Výbor pro odškodnění holocaustu byl jedinou institucí, která pomáhala Romům k tomu, aby byli odškodněni. Zdá se, že se považuje za jediného spravedlivého.

Jen pro informaci: Nositelé osvědčení z roku 1946 už nejsou na světě, až na nepatrné výjimky, snad v počtu 10 lidí, které Čeněk Růžička zmiňuje. Pokud by jim bylo alespoň deset let v době, kdy usilovali o odškodnění, museli by se narodit v roce 1936. Ptáme se: kdo z těchto uchazečů o odškodnění ještě žije? Známe několik jmen a dnes už by jim bylo více než 100 let.

Naše informace se týkala nabídky německé vlády k odškodnění těch, kteří holocaust přežili.

Ti jsou dnes ve vysokém věku, ale nikdy nebyli nositeli odškodnění podle zmíněného zákona. Toto právo komunistická administrativa Romům nedávala. O toto odškodnění by museli žádat až v průběhu budování demokratického státu, což bylo možné víceméně jen teoreticky. To je nesmírně složitý úkon. Proč by to dělali, když měli možnost usilovat o odškodnění podle druhého zákona 261/2001 Sb., který přišel sice velmi pozdě, ale přece jen nějakou šanci skýtal. Ze 7000 žadatelů bylo odškodněno jen asi 300 lidí. Tento zákon byl posléze klasifikován jako zákon popírající romský holocaust.

Podle tohoto zákona a podle nabídky Česko-německého fondu budoucnosti, který rovněž poskytoval možnost odškodnění Romům, podávalo pomocnou ruku mnoha Romům dosti jiných nevládních organizací, a to nejen romských. Ti by se mohli cítit být formulacemi Čenka Růžičky dotčeni. Považovali jsme za nutné na nesrovnalosti v dopise Čenka Růžičky naše čtenáře upozornit.

(redakce)

Vakeras romanes 12

o jejsos/ješeňis	podzim
šil	chladno
brišind	děšť
O d'ivesa charňisaľol.	Dny se krátí.
maľa	pole
bandurki/gruľi/phuvale	brambory
repaňa	mrkev
ambrol	hruška
phabaj	jablko
čhiľav/khiľav	švestka
Kampel te fitinel/taťarel.	Je třeba zatopit.
e bov	kamna
angara	uhlí
kašta	dřevo
Džava andro veš kaštenge.	Půjdu do lesa pro dřevo.
tejos	čaj
chas	kašel
chasav	kašlu
nakhatos	rýma
som nakhado	mám rýmu
Dukhal man o šero.	Bolí mě hlava.
draba/čara	bylinky
drabarňi	bylinkářka
	Jan Horváth

Rozhovor s Hanou Plachetkovou



Hana Plachetková dnes patří mezi nejznámější tanečnice pole dance v České republice. Je silná, vtipná, krásná a ctižádostivá. Kdykoliv potkáte Hanu, vždycky Vás naplní energií a silou úsměvu. Pracuje jako grafička v brněnské reklamní agentuře. Vypravili jsme se za Hanou, aby nám povyprávěla, co pro ni pole dance znamená, co si v životě nejvíc přeje a kolik je vlastně hodin.

Hano, ahoj, kolik je hodin a jak se máš?

Mám se dobře, more a je půl páté.

Kdy jsi začala s pole dance? Neptám se tě v kolik hodin.

Dneska jsem začala s pole dance tak ve čtyři před Janáčkovým divadlem na přenosné tyči. Ale když se ptáš normálně, tak ti normálně můžu říct, že jsem začala tančit zhruba před šesti lety. V té době jsem v tom viděla jenom zábavu s holkama, ale pak jsem v tom našla zálibení a nakonec i celoživotní lásku. Pohyb okolo tyče je něco, co mě stále naplňuje.

Rozvíjela ses sama, nebo ti v tom někdo na začátku pomáhal?

Poznala jsem tehdy svoji dodnes jednu z nejlepších kamarádek Staňu, a s tou jsme se „battlovaly“, kdo dá lepší triky, vytvářely jsme si různé výzvy. A v takovém srandovně soutěživém módu jsme to dotáhly až do dneška. Tím nechci říct, že pole dance není dřina. Je, a strašná. Dnes já i Staňa stále tančíme, ale už i učíme ostatní. Máme společný projekt Twista Sistas. Jinými slovy, pole dance se pro nás stal závislostí a životním stylem.

Myslíš si, že pole dance s tebou zůstane po celý život?

Už teď jsem „stará vražda“, už mi není šestnáct, že jo. Přizpůsobuji svůj pole dance svému věku, svým možnostem, zdravotním omezením a míře vyžranosti. Dnes už nejsem tak ohebná na tyči, a proto



více rozvíjím sílu. Zkousím silové triky, které jsem předtím nemohla zvládnout. Na světě je tanečnice Greta Ponarelli, které je přes šedesát a je stále v super formě a stále tančí a soutěží. Myslím si, že je to cesta pro nás pro všechny, kdo nechceme svoji lásku k pohybu zradit. Až moje tělo půjde do kytek, zvolím si nižší intenzitu cvičení. I kdybych měla v osmdesáti na tyči jenom spát, tak to asi budu dělat. Ale nikdy neříkej nikdy a neslibuj nic forever. Vše se může změnit ze dne na den.

Proč by člověk měl tančit?

Je to debilní otázka. Proč by měl člověk dělat cokoli? Protože je v tom motivace, výzva - challenge. Člověk pořád posouvá svoje hranice a překonává sám sebe, na soutěžích pak překonává sebe i ostatní. Člověk by měl tančit, protože se mu to líbí a protože cítí, že to dělá dobře. Všechno, co děláme, bychom měli především dělat skvěle a neustále se snažit to dělat ještě líp. Pak nezbyvá než si užívat chuť svých plodů a umět si to řádně užít a relaxovat. Odpočívat totiž umí jen málokdo.

Říkáš, že jsi stará vražda, jaká je tvoje dosavadní zkušenost? Co považuješ pro sebe za důležité?

Dokázala jsem ve svém věku nemít špatný náladu a depky. Dokázala jsem nedělat hlouposti. V pole dance jsem dříve soutěžila hodně, dneska už ne. Nemám na to tolik času, protože musím makat a vydělávat. Pracuji jako grafička v jedné dobré reklamní agentuře a jsem moc spokojená. Také učím v BiglFitness a naše crew si říká Monkeys, protože jsme divoký a urvaný jako opičky. Jsme super parta a děláme zkušební lekce zdarma. Všechny malý opičátka s chutí cvičit jsou u nás vítaní! Za důležité považuji dělat vše pro to, abych se cítila skvěle, takřka v harmonii s přírodou.

rozhovor vedl Sabir Agalarov
foto: Sabir Agalarov

Ano, šéfe z „Brnoxu“

Brno – Ve dnech 22.–24. července probíhalo na Cejlu v restauraci U Vlka natáčení pořadu TV Prima Ano, šéfe. Při této příležitosti se filmový štáb sešel s výtvarnicí Kateřinou Šedou, která představila svůj projekt BRNOX – průvodce brněnským Bronxem. Kateřina provedla Zdeňka Pohlreicha celou lokalitou a společně nahlédli také do místních jídelen a dalších podniků, aby si televizní diváci udělali představu o tom, jak se v často diskutované lokalitě žije. V pořadu se však neobjeví pouze autorka projektu, ale o životě v Bronxu promluví také tisková mluvčí Muzea romské kultury Alica Sigmund Heráková nebo asistent prevence kriminality David Polhoš. Zátěžový test v restauraci U Vlka tentokrát probíhal zcela netradičně – Kateřina Šedá pozvala nejen majitele a kuchaře místních jídelen a restaurací, ale rovněž místní romskou komunitu. Zdeněk Pohlreich měl dokonce příležitost ochutnat tradiční romská jídla, která pro něj David Polhoš u sebe doma připravil.

Kateřina Šedá
foto: Martin Hlavica

Více informací najdete v knize BRNOX – průvodce brněnským Bronxem. Křest průvodce se bude konat 14. prosince 2016 v 17 hodin v Galerii TIC (Radnická 4, Brno). Putovní křest průvodce odstartuje následující den – 15. prosince od 17 hodin v Muzeu romské kultury (Bratislavská 67, Brno).



Rasisté do voleb nepůjdou

Hnutí Severočeši.cz nebude kandidovat v letošních krajských volbách v Ústeckém kraji. Zmocněnkyně hnutí dnes na krajském úřadě odvolala všech 55 kandidátů, řekla ČTK mluvčí úřadu Lucie Dosedlová. Hnutí tak pravděpodobně doplatilo na dlouhodobé spory dvou táborů. Poslanec a bývalý předseda Severočešů Bronislav Schwarz ČTK řekl, že hnutí se pokusí hned v pátek rozhodnutí zvrátit. Návrh na výškrtnutí padl i v případě senátorky Aleny Dernerové, která obhajuje jako nezávislá za Severočechy mandát na Mostecku.

Severočeši jsou déle než dva roky rozděleni na dva tábory. Členy kolem podnikatele Jiřího Zelenky a křídlo z Mostu, ve kterém je například František Ryba, předseda SBD Krušnohor, který vede v Janově protiromskou kampaň, nebo někdejší náměstkyně mosteckého primátora Hana Jeníčková. Boj uvnitř hnutí skončil u soudu, který v červenci rozhodl, že valná hromada z roku 2014 je neplatná a všechny úkony, které na ni navazovaly, jsou neplatné. Tím přišel o funkci předsedy poslanec Bronislav Schwarz.

Kandidátku do krajských voleb podalo Zelenkovo křídlo. Zmocněnkyně, která odvolala všechny kandidáty, byla podle mluvčí Dosedlové Jeníčková. „Je to její právo ze zákona. Stáhla celou kandidátku. My jsme tuto informaci poslali datovou schránkou na všechny obce a volební okrsky. Tento krok už se nedá vzít zpátky,“ řekla ČTK Dosedlová. Kandidátky Severočešů se podle ní neobjeví ani ve volebních místnostech.

Jeníčková svůj krok ČTK potvrdila. Zdůvodnila ho právě červencovým rozsudkem soudu. „Nám matkám a otcům, zakladatelům Severočešů, to hnutí ukradli. Ukradl ho pan poslanec Schwarz se svým asistentem Zelenkou. Oni neměli kandidátku ani podávat, protože už to bylo po vyhlášení rozsudku krajského soudu a věděli to,“ řekla dnes ČTK Jeníčková.

Potvrdila, že podala na mostecký magistrát návrh na výškrtnutí senátorky Dernerové, která obhajuje mandát. Podle informací ČTK mosteckí úředníci zatím nerozhodli, žádné rozhodnutí není ani na úřední desce. Dernerová ČTK řekla, že krok bývalé kolegyně považuje za nehorázný. „Pro mě jako pro člověka je nepochopitelné, jak může takto někdo jednat. Je to naprosto podlé, bezskrupulózní, amorální jednání, které ukazuje strach ze Severočešů,“ řekla Dernerová.

Jeníčková naopak nepodala návrh na výškrtnutí ústeckého senátora Jaroslava Doubravy, který mandát taktéž obhajuje. „Pan Doubrava byl vždycky slušný člověk,“ doplnila Jeníčková. Doubrava je jedním z rasistických senátorů, který dlouhodobě vulgárně útočí na Romy.

Schwarz, který byl podle soudu dva roky neplatným předsedou, ČTK řekl, že hnutí se bude bránit. Podle něj Jeníčková nejprve sama odvolala původního zmocněnce, sama se nominovala a kandidátku nechala výškrtnout. „Udělala to s jasným úmyslem poškodit hnutí, protože její lidé kandidují za úplně jiný politický subjekt,“ řekl ČTK Schwarz. Schwarzovo a Zelenkovo křídlo hnutí chce řešit problém s pomocí právníka. „Hned zítra (v pátek) jdeme na krajský úřad a budeme požadovat, aby nerozhodovala jedna úřednice, ale aby byla svolána krajská volební komise,“ doplnil Schwarz.

Severočeši mají v pětapadesáticenném krajském zastupitelstvu osm mandátů. **ČTK**

Soud obnovil proces v kauze propagace neonacismu, trvá šest let

V obnoveném hlavním líčení dnes před Obvodním soudem pro Prahu 1 stanuli tři z osmi lidí, kteří čelí obžalobě z podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka. Vinu odmítají. V případě jde o podezření z propagace neonacismu, například uskupení Národní odpor (NO), nebo pořádání neonacistických akcí. Hrozí jim tři až osm let vězení. V minulosti soud všech osm lidí zprostil obžaloby, toto rozhodnutí ale bylo zrušeno.

Obžaloba popisuje celkem čtyři skutky, které se týkají například vylepování propagačních materiálů neonacistického Národního odporu ze 4. prosince 2008 v centru Prahy nebo organizování a pořádání shromáždění a pochodu 6. června 2009 v Jihlavě. Magistrátní úředník akci tehdy ukončil hned po jejím začátku. Byla nahlášena jako vzpomínkový pochod k uctění památky obětí druhé světové války. Skutečným účelem bylo podle spisu uctění památky padlých vojáků wehrmachtu a vzdání cti příslušníkům SS.

Další skutky popsáné v obžalobě se týkají vytvoření a zprovoznění webu Resistance Women Unity (RWU), což je podle policie ženská odnož NO. Poslední skutek se týkal pořádání koncertu takzvané white power music, který se odehrál v únoru 2009 v Srbech na Kladensku.

Soudy začaly kauzu řešit v roce 2010 a na starost ji mělo již několik trestních senátů. Obvodní soud podezřelý zprostil obžaloby v říjnu 2012. Soud tehdy značně kritizoval práci policie, která vedla přípravné řízení a údajně nezajistila dostatečné důkazy. Proto prý soudu nezbyla jiná možnost než obžalované osvobodit. Rozsudek ale o rok později zrušil nadřízený soud.

Dnes obnovený proces začal čtením obžaloby a výpovědi tří přítomných obžalovaných, kteří vinu v krátkém vyjádření odmítli. Pak soud přečetl podobné výpovědi pěti zbývajících obžalovaných, kteří se z jednání omluvili. Trestnou činnost v krátkých vyjádřeních rovněž popřeli. Proces bude pokračovat 5. a 12. října, kdy přijdou vypovídat svědci a soudní znalci. **ČTK**



Rozhovor: Ve Španělsku jsem nikdy nebyla „cizák“

Petra Pšenícová – tanečnice, lektorka a zakladatelka taneční skupiny Aires del Sur. Žije v Olomouci. Tanec je její velkou láskou. Dvanáct let se věnovala sociální práci, kde získala bakalářský titul. Vystudovala VOŠ Caritas. V rozhovoru pro Romano hangos nám o sobě řekne ale mnohem více.

„Flamenco ne náhodou oslovuje lidi po celém světě. Je plné pravdivých emocí a specifických rytmů. Líbí se mi, že se jedná o folklor a mohou se ho učit lidé v každém věku. Není to jednoduché, ale velmi naplňující.“

Ahoj Petro, kdy se v tobě probudila láska k tanci?

Tanci se věnuji od dětství. Po ukončení aktivní soutěžní kariéry jsem měla to štěstí, že jsem se v Olomouci v roce 2004 setkala s tanečnicí flamenca Elenou Moreno, která se stala mou učitelkou a zaslvětila mě do tohoto tance. Od první chvíle jsem cítila, že to je to „ONO“ a postupně se stalo flamenco mou životní vášní a intenzivně se mu věnuji.

Jak tě rodiče v tanci podporovali? Pocházíš z umělecké rodiny?

Nepocházím z umělecké rodiny, tanec jsem si vybrala sama v devíti letech. Ale samozřejmě, moji rodiče mají obrovský podíl na tom, kde jsem teď. V tanci mě podporovali výchovou i finančně, také mi maminka šila šaty a tatínek vozil na soutěže apod.

Tvé první začátky tance, vzpomeneš si? Pokud ano, jaké byly a co pro tebe znamenají?

Tanci jsem se začala věnovat v devíti letech, hodně mě to bavilo a velmi rychle jsem se zlepšovala. Pamatuji si spíše na pocit, když jsem objevila flamenco, řekla jsem si „ANO, TO JE ONO“.

Flamenco je známé míšením prvků romských, arabských a židovských. Jaký máš vztah k těmto národům coby Češka?

Jsem Češka a jsem na to hrdá. Miluji naše hory, louky, zelenou přírodu. Zároveň jsem velmi otevřená i k ostatním lidem z jiných kultur a náboženství. Za to vděčím také svým rodičům. Nikdy jsem doma neslyšela žádné povyšující či rasistické debaty. Myslím si, že je pro mě také důležitá má zkušenost z cestování po světě. Na svých cestách jsem se setkala také s muslimy, buddhisty apod. Cestování mimo jiné zvyšuje toleranci, nemáte tolik strachu z neznámého. Svým temperamentem mám blízko k jižním národům, cítím se tam dobře i ve společnosti tamních lidí. Také mám blízko k romské komunitě. Pracovala jsem mnoho let s romskými dětmi, vedla jsem nízkoprahová zařízení pro děti a mládež. Mezi Romy mám spoustu přátel, gró flamencových umělců jsou gitanos, a v neposlední řadě účinkuji v představení CARMEN À LA GYPSY DEVILS, které uvádí Ballet Slovenského národního divadla.

Máš sourozence, jaký k sobě máte vztah?

Mám sestru, se kterou máme úžasný vztah. Jsme si velmi blízké.

Co ty a rodina, plánuješ děti, rodinný život?



Samozřejmě plánuji děti i rodinu. Ale zatím to nepřišlo. Asi tady mám zatím jiný úkol. Ovšem těším se na to.

Jsi zakladatelkou taneční skupiny Aires del Sur, prozradíš nám o ní něco? Co její název znamená? Kolik členů je vás v souboru, kde zkoušíte, jak často a kde vás můžeme vidět?

Aires del Sur znamená v překladu Vánek z Jihu. Aires del Sur je momentálně takové zaštitění, do kterého patří tanečnice a ty mají své aktivity a kurzy. Jednou ročně pořádáme představení pro naše studenty v Divadle na Šantovce. Dříve jsme měli také své hudebníky, ale nyní spolupracujeme s těmi nejlepšími hudebníky, kteří se tímto žánrem zabývají. Je to taková srozumitelnější cesta pro každého.

Tanec je určitá forma citění, ty tančíš flamenco, cítíš se být Španělkou? Nebo jen máš pro tento styl tance lásku a zájem a stále se flamenco a tanec učíš?

Tanec je pro mě způsob vyjadřování, celoživotní cesta, momentálně i způsob obživy. Uvolnění, zábava, práce na těle i mysli. Tanec je pro mě také způsob meditace. Tanec ovlivnil celý můj život. Díky němu jsem poznala krásná místa, potkala a poznala spoustu zajímavých lidí.

Snad každý, kdo tancuje, říká, že by chtěl učit druhé, mít svoje žáčky a učit je, co pro tebe znamená být lektorkou tance? A od kdy ses rozhodla učit flamenco?

Mám bohaté zkušenosti s lektorskou činností. Už v mládí jsem se

věnovala trenérské činnosti v soutěžním tancování, mám zkušenosti také s vyučováním tance romských dětí. Nyní se aktivně věnuji lektrování kurzů flamenca dětí i dospělých nejen v Olomouci. Samozřejmě práce s dětmi má svá specifika, uvědomuji si velkou zodpovědnost, dle mého je role lektora či trenéra velmi významná při rozvoji jejich osobností. Děti jsou neuvěřitelně otevřené, citlivé, velmi je to baví. Dle mého je flamenco velmi vhodný tanec, je to folklor. Rozvíjí pohyb, tělo, rytmus, sociální a emoční inteligenci.

Flamenco může být pro někoho způsob odreagování, relaxace, pro jiného celoživotní cesta. Flamenco je plné emocí, energie. Myslím, že každý si v tom může najít, co zrovna hledá, potřebuje. Jde také o společné setkávání, poznání nového, a to nás rozvíjí, posouvá dál.

Kde působíš jako lektorka tance? Nejintenzivněji v Olomouci, v Prostějově a Bruntále. Ale také v dalších městech a v rámci různých festivalů či akcí.

Jak odpočíváš? A naopak jak vypadá tvůj pracovní den?

Svůj volný čas trávím s rodinou, mám tříletou neteř, tak si ji užívám. Miluji cestování, výlety, turistiku, dále jógu. Ráda fotím, mám ráda módu, je toho hodně, spíš už není časová kapacita. Pracovní den je každý jiný – taneční kurzy, přípravy, vystoupení, představení a okolo toho všeho je mnoho administrativy.

Kdyby sis mohla vybrat, kterou verzi tance máš nejraději – tanec

jako soutěž, taneční představení, nebo festivalové publikum?

U mě to určitě není soutěž. Ráda se učím novým věcem, velmi mě baví kurzy s výbornými lektory. Je to pro mě obrovská inspirace. A pak je ten další level, někde vystupovat a užít si to největší propojení s ostatními kolegy tanečníky i muzikanty. Samozřejmě každý umělec miluje potlesk či jinou pozitivní zpětnou vazbu od diváků. Pro mě je také velmi důležité, co se děje v šatně... to, že jsem s lidmi, se kterými se máme rádi a rozumíme si i na té lidské rovině.

Cestuješ za vzděláním v tanci, prozrad' nám jména svých učitelů, kteří tě flamenco učili.

Každoročně jezdím studovat flamenco přímo do Španělska, do Sevilly (školy Josého Galvána a Taller Flamenco), do Granady (škola Carmen de las Cuevas), nebo do Madridu (škola Amor de Dios). Absolvovala jsem mnoho kurzů pod vedením španělských tanečních mistrů, např. Virginia Delgado, Ana Cali, Marco de Ana, Belén Maya, Pastora Galván, José Galván, Ramón Martínéz, La Tati, Felipe Mato, Juan Polvillo, Marco Flores, Patricia Guerrero, Manuel Liñan, La Lupi a mnoho dalších.

Ve Španělsku se říká, že když přijde cizinec do jejich komunity a chce se učit flamenco, je pro Španěly cizák – člověk, který se chce něco naučit, něco si přivlastnit, co není z jeho země, komunity... Jak to bylo s tebou? Jak tě přijala španělská komunita?

Nikdy jsem nepocítila to, že by Španělé nechtěli něco předat nebo

si něco držet jen pro sebe. Samozřejmě některé rodiny jsou více uzavřené. Ale mám to štěstí, že mám skvělé a velmi přátelské vztahy i s těmito umělci. Vždy je to o lidech a záleží na okolnostech. Flamenco už se dávno dostalo za hranice Španělska, takřka do celého světa. To také umožňuje flamencovým umělcům spoustu práce a příležitostí. A myslím si, že si toho velmi váží.

Jak jsi na tom s jídlem, dodržuješ zdravý životní styl kvůli tancování?

Myslím si, že dodržuji zdravý životní styl už od dětství. Samozřejmě je pořád prostor se zlepšovat. Podle mě je nejdůležitější vyváženost a pravidelnost jídelníčku. Člověk by měl poslouchat své vlastní tělo. Například už skoro dva roky ze zdravotních důvodů nepiju alkohol.

Sama o tanci vím, že sblíží dva lidi k sobě. Stalo se ti někdy během tvého působení na umělecké scéně, že ses do někoho zamilovala?

Ano.

Jak ses dostala k roli Carmen?

V představení CARMEN À LA GYPSY DEVILS flamencová tanečnice neztvářňuje Carmen, jak by se dalo očekávat, ale spíše postavu nad celým příběhem.

A jak jsem se k této roli dostala? Odpovím jedním slovem: osud, přišlo to samo a jsem za tuto zkušenost moc vděčná.

rozhovor vedla Veronika Kačová foto: archiv Petry Pšenícové

Kulturní kompendium SRNM



Cikán je Cikán, to je název knihy polské autorky Lidie Ostalowské. Vypráví o rumunských Romech, kteří se dostali do Polska v rámci migrace ze svých romských osad na konci devadesátých let. Základním motivem je odpověď na otázku, proč je pro ně ulice přitažlivější než život doma. Kniha popisuje příběh chlapíka jménem Limalo, který má v rumunské osadě chajdu a ve Varšavě prý vilku. Skončil ve vězení pro krádež prstýnku pro svoji milou, která si mezitím vzala jiného.

Autorka pak pokračuje ve svých výzkumných cestách z Rumunska do Bulharska, na Slovensko i do Čech. Poctivě zapisuje osudy a názory Romů ve snaze zbavit je paulizace a stereotypů. Nabízí řešení: Dejte jim prostor!

(Zdroj: Kateřina Čopjaková-Re-spekt č.8, 14. 7. 2016)



Jazzmanky, o kterých ještě uslyšíme: Jednou z nich je Cyrile Aimée se svým posledním albem nazvaným **Let's get lost**. Je to francouzská zpěvačka, která se narodila ve vesnici Samois-sur-Seine severně od Paříže. Zásadní pro zpěvačku bylo, že zde v roce 1953 zemřel historicky nejslavnější francouzský jazzman Django Reinhardt, ve skutečnosti původem belgický Rom.

Pro nás je podstatné, že Společenství Romů na Moravě pořádá již tradičně na podzim každého roku festival romské hudby na počest tohoto jazzmana.

(Zdroj: Lidové noviny, 5. 9. 2016)

Ježíš mluví taky romsky. Tak by se mohl nazvat **překlad Bible** do romštiny. Provedl ho Marek Olah, vyučený opravář chladniček z jed-

ného městečka u Prešova na Slovensku. Za pouhé dva dny po vydání zmizela z knihkupeckých pultů téměř tisícovka výtisků.

Překlad Nového zákona Bible do romštiny má název: E Nevi Zmluva Andre Romaňi Čhib.

(Zdroj: Vikend, MFD ze dne 10. 9. 2016, autor Klára Kubíčková)

Poznámka redakce:

Autorovi tohoto článku, který je do značné míry pamětníkem, je známo, že Starý i Nový zákon do romštiny přeložil již počátkem devadesátých let Vlado Oláh, dnes již nebohy. Redakce dá na vědomost po prověření, jakou část vlastně Vlado Oláh přeložil, a zda tedy nemá on prvenství v překladu Bible do romštiny.

Karel Holomek

Společenství Romů v rámci programu integrace Romů

Autorovi tohoto článku nezbyvá, než aby se ujal koncipování tohoto článku, který se snaží ukázat roli Společenství Romů (dále jen SRNM) jako výšece v programu jejich integrace do společnosti. Jsem paměťí této organizace nebo nyní podle nového označování – spolku. Paměťí proto, že jsem byl u zrodu od samého začátku, s tím už nic nenaděláme. Paměť je ovšem ošidná věc, o tom bych mohl povídat. Proto se omezím jen na témata, která SRNM provázela celou dobu jeho činnosti.

Už sám název „společenství“ měl ukazovat, že naším programem je a vždy bylo spolupracovat se všemi demokraticky se vyvíjejícími institucemi státu a později samospráv. Tedy společenství mezi členy romské pospolitosti a členy majority. Na tomto základě se nikdy nic nezměnilo, i když poměry kolem přinášely mnohé kritické postoje a překážky na obou stranách, bylo naším cílem za každou cenu v tomto úzu vytrvat.

Za účelem podpory identity Romů vznikla hned počátkem roku 1990 myšlenka vybudovat stánek romské kultury, kterým se posléze stalo Muzeum romské kultury. Zpočátku byla založena Společnost odborníků a přátel muzea a laickým

prvkem pro tento úkol bylo členstvo SRNM. Někteří z tohoto členstva byli členy správní rady této nevládní organizace. Ta zanikla teprve v roce 2005, kdy se Muzeum romské kultury stalo státním muzeem. To bylo veliké vítězství, na němž nese svůj rozhodující vliv i SRNM.

Za součást našeho programu jsme vždy považovali a stále považujeme usilování o emancipaci Romů na principu jejich identity při nastolování postojů angažovaných občanů rovných v právech a povinnostech. Jak těžký úkol to je, vidíme dnes po 25 letech snahy o naplnění tohoto programu. Netřeba se šířit dále.

Jako červená nit se celé dlouhé roky v našem programu objevovaly principy rovného vzdělávání romského žáka v české škole. Dnes tento program nese název inkluze ve školství, byť zahrnuje širší pole handicapovaných, nejen Romů. V počátku 90. let jsme zahájili grandiózní projekt, dá se říci při pohledu zpět. Tehdy jsme dokonce zaměstnávali romské asistentky po dohodě s příslušnými školami. Početili jsme s tím, že projekt bude podpořen ministerstvem školství, protože se ukazovalo celostátně, že na českých školách se jen malý po-

čet romských žáků dostává do hlavního vzdělávacího proudu a k tomu, aby uspěli, potřebují asistenci ve škole. MŠMT projekt nepodpořilo a SRNM se z této rány, představující nejméně dva miliony, vzpamatovalo několik let.

Ostatně průběh naší existence by se dal způsobem analytické matematiky vyjádřit křivkou sinusoidy – nahoru, dolů. Byla to řehole, byl to boj, někdy docela s větrnými mlýny. Přežili jsme do dnešních časů.

Nejsou snadné ani ty dny dnešní, je však už vytvořen systém podpory státu, nadací a samospráv, který umožňuje naplňovat program integrace Romů do společnosti s určitou jistotou, že instituce, která takový program naplňuje se znalostí věci, prostředí i způsobem pojmání jako poslání, podpořena bude, když sama do projektu vloží vlastní iniciativu, vyjádřenou dokonce finančně.

To je vlastně vše. Zbývá jen doplnit, že SRNM je již 18. rokem vydavatelem Romano hangos, který právě máte v ruce.

Je toho ještě více, ale jsou to už jenom střípky zaplňující mozaiku dosud ne zcela naplněného programu integrace Romů do společnosti.

Karel Holomek

Romano berš



Jmenuji se T. T. T. a jsem autorem romského kalendáře (romano berš). Jde o první takový kalendář na světě. S prací jsem začal v roce 1995, první vydání vyšlo o rok později.

Můj průzkum obsahuje jména nejčastěji používaná mezi olašskými Romy a slovenskými Romy. Bohudík nejvíce původních jmen jsem získal mezi olašskou komunitou, u Romů jsem jich našel bohužel méně, některá už vymizela. Škoda. Jsem rád, že historická, původní a dodnes používaná jména jsou a budou okrasou romského jazyka. Kalendář k této záchrane přispívá.

Jsem rád, že i my Romové můžeme slavit svátky a že má každé jméno v kalendáři své místo. Každý Rom má dvě křestní jména, jedno je občanské, druhé je romské. Romové se znají jen pod jménem romským, kdybyste hledali některého Roma pod jménem českým, tak vám řeknou: „Neznám, nevím, neřeknu.“

Romská jména vznikala po staletí. Inspirace k nim se čerpala z rostlin, ovoce, květín, zvířat, ptáků, nerostů, drahých kovů, z různých věcí, které se nejvíc potřebovaly k životu kočovníků. Tak vznikala jména vyňata z přírody a ze života.

Své romské jméno si každý Rom nosí po celý život s hrdostí. A každé má svůj význam. Jméno se nemění, je pořád stejné, ne jako vlk, z kterého, když se dostal do zajetí a byl šlechtěný a cvičený, se postupně stal hodný domácí pes. Divoký vlk v přírodě zůstává vlkem. Tak i romská jména se dědila po staletí. Proto se lidem může zdát, že jsou zvláštní. Ale jsou originální a krásná.

Tento kalendář napomáhá k záchrane jmen. Jako jeho autor vnímám každý kalendář jako knihu, v domě slouží jako slabikář, poznámková kniha, zábavná i vážná literatura, ovlivňuje také výtvarné citění.

Původním romským jménům přikládáme velkou úctu a vážnost. Tato jména se dědila z otce na syna. První potomek nosí většinou jméno svého otce či matky nebo kmotra či kmotry. Romové jsou lidé věřící, proto nechávali děti v nejbližším kostele pokřtít. Jméno dané svatým křtem i jméno romské – nav – provází dítě celým životem.

Jména jsem sepsal, aby to bylo na papíře, aby to bylo dané. Třeba někdo otevře můj kalendář za sto let a řekne si: „To je krásné jméno.“ A někomu ho dá.

Překlady některých romských jmen:

Čhuri	nůž
Šuko/Šuki	hubený/hubená
Ráca	kačena
Bango	chromý
Čiriklo	ptáček
Čačo	pravda
Parňi	bílá
Thulo/Thuři	tlustý/tlustá
Čokano	hůl
Pujo/Pujka	kuře/kuřátko
Kalo/Kalři	černý/černá
Mercedes	Mercedes (bohyně)
Gulo	sladký
Bala	vlasý
Luluři	růže
Rupuno/Rupuňi	stříbrný/stříbrná
Šudrica	studená
Muca	kočka
Šuvlo	štíhlý
Šošoj	zajíc
Vačica	veverka
Ráji	paní
Giřori	písnička
Průna	švestka
Kýreš	třešně
Loulo/Louři	červený/červená

